

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัยเพื่อศึกษาการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมศักยภาพด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน โรงเรียนป่าจี่วชิรวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภษสันธุ์ เขต 1 โดยใช้หลักการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) เพื่อให้ได้แนวทางสำหรับพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมศักยภาพด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน รวมทั้งมีการศึกษาถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจของครูที่มีต่อการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมศักยภาพด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน ซึ่งเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นของครู การสังเกต สัมภาษณ์ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาประมวลผลวิเคราะห์แล้วสะท้อนผลการปฏิบัติงาน และนำไปปรับปรุงแก้ไขซึ่งผู้วิจัยได้เสนอผลการวิจัยตามลำดับดังนี้

1. ผลการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมศักยภาพด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน โรงเรียน โนนป่าจี่วชิรวิทยา
2. ผลศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจของครูที่มีต่อการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมศักยภาพด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน

ผลการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมศักยภาพด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนโรงเรียนโนนป่าจี่วชิรวิทยา

ผลการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมศักยภาพด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน โรงเรียนป่าจี่วชิรวิทยา ได้ดำเนินการตามการวิจัยเชิงปฏิบัติการรูปแบบ PAOR โดยได้ดำเนินการตามกระบวนการดังกล่าว 2 วนรอบ ดังรายละเอียดที่จะนำเสนอต่อไปนี้

การดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 1

สภาพปัจจุบันในด้านการพัฒนาการดำเนินงานในการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมศักยภาพด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขปรับปรุง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เกิดการสร้างความรู้พร้อมทักษะกระบวนการคิด

จากการวินิจฉัยความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูพบว่า การนำหลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เช่น ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาครู แนวนโยบายการพัฒนาครูของชาติ เป็นต้น มาเป็นพื้นฐานสำคัญในการกำหนดกรอบแนวคิดสำหรับสร้างเครื่องมือและกำหนดกิจกรรม ในขั้นตอนวินิจฉัยความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูจะมีการศึกษาสภาพบริบทของ สถานศึกษาเกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์ โดยให้แบบสำรวจความคิดเห็นครูเกี่ยวกับการจัดการ เรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิด

กลยุทธ์ในการพัฒนา ผู้วิจัย และกลุ่มเป้าหมาย ได้ประชุมปรึกษาหารือระดมสมอง แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน การที่จะพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อ ส่งเสริมศักยภาพด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน ได้สรุปเป็นกลยุทธ์ที่จะนำมาใช้ในการ ออกแบบแผนการพัฒนาครู เป็นการสังเคราะห์แนวคิดเพื่อเสนอรูปแบบการพัฒนาครูในการ จัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมศักยภาพด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนที่มีพื้นฐานจาก SWIPPA จากนั้นให้นำรูปแบบการพัฒนาครู ไปหาประสิทธิภาพ โดยผ่านผู้เชี่ยวชาญประเมิน นำผลที่ได้มา ปรับปรุง การนำไปทดลองใช้เพื่อศึกษานิเทศที่เหมาะสมพร้อมทั้งปรับปรุง โดยการดำเนิน กิจกรรมดังต่อไปนี้

1. การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหาการดำเนินงาน ส่งเสริมการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมศักยภาพด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน โดยใช้แบบศึกษาสภาพปัญหา และ ความต้องการของครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริม ศักยภาพด้านการคิดวิเคราะห์ ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 6 ดังนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ 6 ผลที่ได้จากแบบศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมศักยภาพด้านการคิดวิเคราะห์

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น		
	ค่าเฉลี่ย N = 8	S.D.	ผลการ ประเมิน
ด้านการจัดกิจกรรม ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนผ่านได้มีการจัดกิจกรรมที่มีลักษณะดังต่อไปนี้ ในระดับใด	2.76	.43	ปานกลาง
1. เกิดโอกาสให้ผู้เรียนได้จำแนก หรือแยกแยะองค์ประกอบต่างๆ ของเนื้อหาหรือสิ่งที่เรียน	2.57	.50	ปานกลาง
2. ส่งเสริมและกระตุ้นให้ผู้เรียนได้หาความสัมพันธ์เชิงเหตุผล ระหว่างองค์ประกอบของประเด็นต่างๆ ในการเรียนการสอน เพื่อค้นหาสาเหตุที่แท้จริง	2.61	.49	ปานกลาง
3. ส่งเสริมและกระตุ้นให้ผู้เรียนจัดหมวดหมู่ประเด็นที่เรียน	2.57	.50	ปานกลาง
ด้านความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ ท่านต้องการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ตามประเด็นต่อไปนี้ ในระดับใด	2.61	.49	ปานกลาง
1. แนวคิดและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมศักยภาพด้านการคิดวิเคราะห์	2.71	.46	ปานกลาง
2. การออกแบบและผลิตสื่อเพื่อส่งเสริมศักยภาพด้านการคิดวิเคราะห์	2.80	.40	ปานกลาง
3. การศึกษาดูงาน ในสถานศึกษาที่มีการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมศักยภาพด้านการคิดวิเคราะห์	2.80	.40	ปานกลาง
รวม	2.66	.46	ปานกลาง

จากตารางที่ 6 ผลจากการวิเคราะห์การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของครู เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมศักยภาพด้านการคิดวิเคราะห์ในสองด้านคือด้านการจัด กิจกรรมและด้านความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ พบว่า โดยรวมอยู่ใน ระดับปานกลาง คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.66 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ .46 ซึ่งจะนำไปสู่ การกำหนดนโยบายและแผนงานในการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมศักยภาพด้าน การคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน โรงเรียนป่าจี่วชิรวิทยา โดยการกำหนดกิจกรรมและวิธีการเพื่อ ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ โดยใช้วิธีการอบรม สัมมนา การศึกษาด้วย ตนเอง และการทดลองจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ รวมถึงการนิเทศติดตาม ประเมินผลระหว่างดำเนินการประเมินผลและสรุปผลการดำเนินการ

2. การกำหนดนโยบายและแผนงานในการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อ ส่งเสริมศักยภาพด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน โรงเรียนป่าจี่วชิรวิทยา โดยการกำหนด กิจกรรมและวิธีการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ โดยใช้วิธีการอบรม โดยมีการจัดอบรมการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมศักยภาพด้านการคิดวิเคราะห์ ของผู้เรียนเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการสอนที่เน้น การส่งเสริมศักยภาพทางการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนฉบับสมบูรณ์ต่อไป

“...การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมศักยภาพด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน คิดว่าเป็น เรื่องยาก แต่พอหลังการอบรมรู้สึกว่าเป็นเรื่องที่สามารถทำได้และควรทำ...”

(ครูชั้น ป.1. 6 มิถุนายน 2550 : บันทึก)

“...หลังการฝึกอบรมแล้วคิดว่า สามารถกำหนดที่จะนำไปพัฒนารูปแบบการจัดการ เรียนรู้ได้ถูกต้องเพราะเข้าถึงวิธีการที่จะออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่จะ ไปจัดการเรียนรู้เพื่อ ส่งเสริมศักยภาพด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนได้...”

(ครูชั้น ป.2. 6 มิถุนายน 2550: สัมภาษณ์)

“...มีความเข้าใจมากขึ้น คิดว่าสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมศักยภาพ ด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนได้...”

(ครูชั้น ป.3. 20 มิถุนายน 2550: สัมภาษณ์)

3. การนำกลยุทธ์ที่จะนำมาดำเนินงานพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมศักยภาพด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยประยุกต์หลักการ SWIPPA (คณะวิจัยของคณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏเพชรบุรี.2545 : 38-44) และได้จัดการอบรมการประยุกต์หลักการ SWIPPA เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ โดยนำหลักการ SWIPPA ซึ่งประกอบด้วย

3.1 Self Learning (S) เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการที่ผู้เรียนเป็นผู้แสวงหา ความรู้และสร้างความรู้ความเข้าใจให้เกิดขึ้นด้วยตนเอง

3.2 Whole School (W) เป็นกระบวนการปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่เน้นให้ทุกคน ทุกฝ่ายในสถานศึกษาและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

3.3 Interaction (I) เป็นกระบวนการเรียนรู้โดยการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กับบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง

3.4 Participation (P) การมีส่วนร่วม

3.5 Process and Product (P) เป็นการเรียนรู้ซึ่งเป็นกระบวนการ

3.6 Application (A) การประยุกต์ใช้ความรู้

มาเป็นพื้นฐานในการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมศักยภาพด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน

“...การนำหลักการของ SWIPPA มาใช้เป็นเรื่องค่อนข้างยาก และบางครั้งก็ไม่เข้าใจ ต้องใช้เวลาอย่างมากในการทำความเข้าใจ...”

(ครูชั้น ำ. 4. 20 มิถุนายน 2550: สอดตาม)

“...การอภิปรายไม่ค่อยคึกคัก เพราะกลุ่มเป้าหมายส่วนมากคล้อยตามกันในทุกเรื่อง อาจจะเป็นเพราะความไม่เข้าใจอย่างแท้จริงก็ได้...”

(ผู้วิจัย. 20 มิถุนายน 2550: บันทึก)

“...การพัฒนาวิธีการ หรือกระบวนการปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่เน้นให้ทุกคน ทุกฝ่ายในสถานศึกษาและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ยังไม่ค่อยสมบูรณ์ เพราะครูยึดติดกับรูปแบบการสอนเดิมๆ ไม่ค่อยแสวงหาวิธีการหรือรูปแบบการจัดการสอนแบบอื่น...”

(ผู้วิจัย. 25 มิถุนายน 2550: สัมภาษณ์)

4. การผลิตสื่อการสอนที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ เป็นการพัฒนางานวิจัย หรือนวัตกรรม โดยการผลิตสื่อการสอนที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ จากการศึกษาเหตุการณ์ร่วม กิจกรรมของกลุ่มเป้าหมาย ในการพัฒนางานวิจัยหรือนวัตกรรม ปรากฏว่า นวัตกรรมที่กลุ่มเป้าหมายเลือกใช้ คือ ชุดสร้างความรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ โดยมีการทดลองตามรูปแบบสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ ในขั้นตอนนี้ปรากฏว่า กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนางานวิจัยหรือนวัตกรรมด้วย

“...การสร้างนวัตกรรม เป็นเรื่องค่อนข้างยาก และบางครั้งก็ยังไม่เข้าใจวิธีการที่จะสร้างนวัตกรรมอย่างแท้จริง...”

(ครูชั้น ป.5, 18 มิถุนายน 2550: สัมภาษณ์)

“...การปฏิบัติงานเป็นกลุ่มยังไม่ประสานงานเท่าที่ควร เนื่องจากมีเพียงบางคนที่เข้าใจกระบวนการอย่างแท้จริง...”

(ผู้วิจัย, 18 มิถุนายน 2550: บันทึก)

“...การพัฒนางานวิจัย หรือนวัตกรรมยังไม่ค่อยสมบูรณ์ เพราะสับสนคิดกับสื่อการสอนเป็นเรื่อง ๆ ไม่ค่อยแสวงหาวิธีการหรือนวัตกรรมอื่น...”

(ผู้วิจัย, 18 มิถุนายน 2550: บันทึก)

5. การสรุป และรายงานผล เป็นการนำเสนอข้อค้นพบจากการดำเนินการวิจัย เป็นการตีความจากการเก็บรวบรวมข้อมูล ปรากฏว่า กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ ความเข้าใจน้อย การพัฒนารูปแบบการสอนที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนได้ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพราะไม่มีตัวอย่างของการวิจัยต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญแนะนำ ทำให้การพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ ในขั้นตอนนี้ได้น้อย

ผลจากการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมศักยภาพด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน ได้ผลดังตารางที่ 7 ดังนี้

ตารางที่ 7 ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาครู
ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมศักยภาพด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนใน
วงรอบที่ 1

ประเด็น	ระดับความพึงพอใจ		
	ค่าเฉลี่ย N = 8	S.D.	ผลการ ประเมิน
1. มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของท่าน	2.61	.49	ปานกลาง
2. ส่งเสริมและกระตุ้นให้ท่านเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมศักยภาพด้านการคิดวิเคราะห์	2.66	.48	ปานกลาง
3. มีการกำกับติดตามที่ดี	2.57	.50	ปานกลาง
4. เกิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวางแผนและการปฏิบัติ	2.66	.48	ปานกลาง
5. เกิดโอกาสให้ท่านได้เป็นผู้สร้างองค์ความรู้และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง	2.80	.40	ปานกลาง
6. เกิดโอกาสให้มีปฏิสัมพันธ์โดยเน้นการร่วมมือเป็นกลุ่มเพื่อให้งานบรรลุผลสำเร็จ	2.61	.49	ปานกลาง
7. มีการจัดกระบวนการที่เป็นระบบและเชื่อมโยงกันทั้งกระบวนการ	2.57	.50	ปานกลาง
8. การจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์มีความเหมาะสม	2.66	.48	ปานกลาง
รวม	2.64	.48	ปานกลาง

จากตารางที่ 7 ผลจากการการวิเคราะห์ผลของความคิดเห็นของครูที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมศักยภาพด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง คือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.64 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .48 และจากการนิเทศและติดตามผลของการจัดการเรียนรู้ของครู พบว่า ในขั้นนำครูมีการนำเข้า

คู่บทเรียนที่มีการเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่เกี่ยวกับสิ่งที่ผู้เรียนจะเรียน ในชั้นสอนครูดำเนินการ
กิจกรรม ดังนี้

1. ครูพยายามรวบรวมข้อมูลทั้งหมดมาจัดระเบียบหรือเรียบเรียงให้ว่าแก่การทำ
ทำความเข้าใจ

2. มีการกำหนดมโนคติหรือแง่มุมที่จะวิเคราะห์ โดย

2.1 อาศัยความรู้เดิมหรือประสบการณ์เดิมเป็นส่วนมาก

2.2 อาศัยการค้นพบลักษณะหรือคุณสมบัติร่วมของกลุ่มข้อมูลบางกลุ่ม

เป็นส่วนน้อย

3. กำหนดหมวดหมู่ในมโนคติหรือแง่มุมที่จะวิเคราะห์ยังต้องปรับปรุงเนื่องจากขาด
ความเข้าใจในการพัฒนา

4. แจกแจงข้อมูลที่มีอยู่ลงในแต่ละหมวดหมู่ โดยคำนึงถึงความเป็นตัวอย่าง
เหตุการณ์ การเป็นสมาชิก หรือความสัมพันธ์เกี่ยวข้องโดยตรง ยังไม่เข้าใจเนื่องจากตัวอย่างมี
จำนวนน้อยและขาดผู้เชี่ยวชาญในการให้คำแนะนำ

5. นำข้อมูลที่แจกแจงเสร็จแล้วในแต่ละหมวดหมู่มาจัดลำดับ เรียงลำดับ หรือ
จัดระบบให้ง่ายแก่การทำทำความเข้าใจ ยังไม่เข้าใจเนื่องจากตัวอย่างมีจำนวนน้อยและขาดผู้
เชี่ยวชาญในการให้คำแนะนำ

6. เปรียบเทียบข้อมูลระหว่างแต่ละหมวดหมู่ ในแง่ความมาก-น้อย ความ
สอดคล้อง-ความขัดแย้ง ผลทางบวก-ผลทางลบ ความเป็นเหตุ-เป็นผล ลำดับความต่อเนื่อง ยัง
ไม่เข้าใจกระบวนการเท่าที่ควร ต้องการตัวอย่างและเวลาในการพัฒนาในส่วนนี้

สรุปผลการดำเนินการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมศักยภาพด้านการ
คิดวิเคราะห์ของผู้เรียน โรงเรียนป่าจี่วชิรวิทยากร จากผลการการวิเคราะห์การศึกษาสภาพ
ปัญหาและความต้องการของครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมศักยภาพด้านการคิด
วิเคราะห์ใน 2 ด้านคือด้านการจัดกิจกรรมและด้านความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริม
การคิดวิเคราะห์ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดคน โยบายและ
แผนงานในการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมศักยภาพด้านการคิดวิเคราะห์ของ
ผู้เรียน โดยการจัดอบรมเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ
การสอนที่เน้นการส่งเสริมศักยภาพทางการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน พบว่า กลุ่มเป้าหมายมีความ
เข้าใจในกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์มากขึ้น และผลจากการนิเทศและ
ติดตามพบว่ามีครูบางส่วนที่ต้องพัฒนาปรับปรุง เนื่องจากขาดความเชื่อมั่นในการนำ

กลยุทธ์ที่จะนำมาดำเนินงานพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมศักยภาพด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน โดยการประยุกต์หลักการ SWIPPA มาใช้ และกระบวนการพัฒนาสื่อการสอน หรือนวัตกรรม ซึ่งจะต้องพัฒนาให้ดีขึ้น โดยจะใช้การนิเทศภายในเป็นกลยุทธ์ในการพัฒนา

การสะท้อนผลการพัฒนาในวงรอบที่ 1

จากการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมศักยภาพด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน โรงเรียนป่าวังวิจิตรวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ด้วยการอบรมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศภายใน ผลการดำเนินการสามารถพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในแต่ละขั้นตอน ดังนี้

1. การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหาการดำเนินงานส่งเสริมการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมศักยภาพด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน โดยใช้แบบศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมศักยภาพด้านการคิดวิเคราะห์จากการวิเคราะห์ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง นำไปสู่การกำหนดนโยบายและแผนงานในการพัฒนาครูโดยใช้วิธีการอบรม สัมมนา การศึกษาด้วยตนเอง และการทดลองจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ รวมถึงการนิเทศติดตามประเมินผลระหว่างดำเนินการประเมินผลและสรุปผลการดำเนินการ
2. การจัดอบรมการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมศักยภาพด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการสอนที่เน้นการส่งเสริมศักยภาพทางการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนครุคิดว่าเป็นเรื่องยากแต่หลังการฝึกอบรมแล้ว คิดว่า สามารถกำหนดที่จะนำไปพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ได้ถูกต้อง และคิดว่าสามารถทำการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมศักยภาพด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนได้
3. การนำกลยุทธ์ที่จะนำมาดำเนินงานพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมศักยภาพด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน โดยประยุกต์หลักการ SWIPPA มาเป็นพื้นฐานในการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมศักยภาพด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน พบว่า ครูต้องใช้เวลาในการทำความเข้าใจการพัฒนาวิธีการ หรือกระบวนการปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่เน้นให้ทุกคน ทุกฝ่ายในสถานศึกษาและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างไม่ค่อยสมบูรณ์ เพราะครูยึดติดกับรูปแบบการสอนเดิมๆ

4. การผลิตสื่อการสอนที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ โดยนวัตกรรมที่กลุ่มเป้าหมายเลือกใช้ คือ ชุดสร้างความรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ พบว่า คิดว่าการสร้างนวัตกรรม เป็นเรื่องค่อนข้างยาก และบางครั้งก็ยังไม่เข้าใจวิธีการที่จะสร้างนวัตกรรมอย่างแท้จริง การพัฒนาวิธีการ หรือนวัตกรรมยังไม่ค่อยสมบูรณ์ เพราะครูยึดติดกับสื่อการสอนเป็นเรื่องๆ ไม่ค่อยแสวงหาวิธีการหรือนวัตกรรมอื่น

5. ผลจากการนิเทศและติดตามผลของการจัดการเรียนรู้ของครู พบว่า ในขั้นนำครูมีการนำเข้าสู่บทเรียนที่มีการเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่เกี่ยวกับสิ่งที่ผู้เรียนจะเรียน และในขั้นสอนครูดำเนินกิจกรรม โดยมีการจัดระเบียบข้อมูลใหม่ กำหนดหมวดหมู่ แจกแจงข้อมูลที่มีอยู่ลงในแต่ละหมวดหมู่ซึ่งครูยังไม่เข้าใจกระบวนการเท่าที่ควร ต้องการตัวอย่างและเวลาในการพัฒนาในส่วนนี้

ปัญหาอุปสรรคที่พบในการดำเนินการวงรอบที่ 1

จากการดำเนินการในวงรอบที่ 1 มีปัญหาที่ต้องปรับปรุง และการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมศักยภาพด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน ได้ ดังนี้

ประเด็นที่ครูยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการ และขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน รวมถึงการนำเอากลยุทธ์โดยประยุกต์หลักการ SWIPA มาเป็นพื้นฐานในการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมศักยภาพด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน ที่ต้องพัฒนาให้มีระดับความรู้ความเข้าใจมากขึ้น คือ การพัฒนารูปแบบการเรียนที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ และการพัฒนาสื่อการสอนเพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์

จากข้อสรุปร่วมกันของผู้วิจัยและครู เพื่อหาแนวทางในการดำเนินการพัฒนาครูให้มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมศักยภาพด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนได้ จึงกำหนดกลยุทธ์ที่ใช้ในการพัฒนาในวงรอบที่ 2 คือ หลักการ SWIPA มาเป็นพื้นฐานในการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมศักยภาพด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนและกรณีศึกษาใน และเชิญผู้เชี่ยวชาญมาให้คำแนะนำ ช่วยเหลืออีกครั้งโดยมีจุดเน้น 1 ด้าน คือ การพัฒนานวัตกรรมที่เป็นสื่อการสอนที่เน้นการส่งเสริมการคิดวิเคราะห์

การดำเนินงานพัฒนาในวงรอบที่ 2

จากการดำเนินการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมศักยภาพด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน โรงเรียนป่าจี่วิจิตรวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ในวงรอบที่ 1 ผู้วิจัยพบว่า มีจุดค้อยที่ต้องพัฒนา คือ การพัฒนานวัตกรรมที่เป็นสื่อการเรียนรู้ที่เน้นการส่งเสริมการคิดวิเคราะห์

จากประเด็นปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงได้ประชุมวางแผนหาแนวทางพัฒนาและกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนา คือ การนิเทศติดตามการจัดการเรียนรู้ของครู โดยใช้การระดมสมอง และการกำกับติดตามตลอดจนขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถพัฒนานวัตกรรมที่เป็นสื่อการเรียนรู้ที่เน้นการส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ โดยการดำเนินการตามรายละเอียดดังนี้

1. วันที่ 30 มิถุนายน 2550 เวลา 15.30 – 16.30 น. ผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมายได้ร่วมสรุปผลการพัฒนาตามวงรอบที่ 1 โดยนำข้อมูลที่เป็นจุดค้อยที่ต้องพัฒนามาร่วมกันวางแผนดำเนินการนิเทศ ซึ่งมีความเห็นตรงกันว่า กลยุทธ์ที่ใช้ในการพัฒนาในวงรอบที่ 2 ควรเป็นการนิเทศภายในเพื่อติดตามการจัดการเรียนรู้ของครู โดยจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีผู้เชี่ยวชาญคอยให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมาย ร่วมกันแลกเปลี่ยนความรู้ การปรึกษาหารือกัน การช่วยเหลือในการแก้ปัญหาเสนอแนะซึ่งกันและกัน เพื่อให้การดำเนินการวิจัยสำเร็จลุล่วง
2. วันที่ 1 มิถุนายน 2550 เวลา 14.30 น. – 16.30 น. ผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมายได้เข้าพบผู้เชี่ยวชาญคือ นายสมหวัง พันระสี ศึกษาพิเศษที่เชี่ยวชาญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์เขต 1 เพื่อปรึกษาหารือ และขอคำแนะนำในการพัฒนานวัตกรรมที่เป็นสื่อการสอนที่เน้นการส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การออกแบบสถานการณ์ปัญหาที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ และเทคนิคการสร้างชุดสร้างความรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ กลุ่มเป้าหมายได้นำผลการจัดทำชุดสร้างความรู้เพื่อขอคำแนะนำ ซึ่งได้ร่วมกันวิเคราะห์ความสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ และวิธีการประเมินผลของสื่อการเรียนรู้ก่อนนำไปใช้
3. วันที่ 8 และ 15 มิถุนายน 2550 ได้มีนิเทศติดตามการดำเนินการ โดยให้คำปรึกษา แนะนำ แก่กลุ่มเป้าหมายทั้ง 8 คน โดยเน้นการวิธีการสร้างสื่อการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์
4. วันที่ 22 มิถุนายน 2550 ได้ประชุมกลุ่มเป้าหมาย สรุปผลการดำเนินการ และให้จัดส่งผลงานนวัตกรรมที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์

5. วันที่ 5 กรกฎาคม 2550 ผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมายเข้าพบพบผู้เชี่ยวชาญ คือ นายสมหวัง พันระธิ ศึกษาพิเศษเชี่ยวชาญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 เพื่อตรวจและประเมินผลงานการสร้างนวัตกรรม และขอคำแนะนำเพื่อการพัฒนาในการดำเนินการพัฒนานวัตกรรมในคราวต่อไป

จากการดำเนินการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมศักยภาพด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน โรงเรียน โนนป่าจิววิจิตรวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ได้ประชุมระหว่างผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมายในวันที่ 9 กรกฎาคม 2550 ซึ่งนำผลการดำเนินการในวงรอบที่ 1 ในส่วนที่กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจยังไม่เป็นที่น่าพอใจและการนำไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนมีการปฏิบัติได้น้อยมาดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 2 โดยใช้การนิเทศภายในติดตามผลการจัดการเรียนรู้ของครู และขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ หลังจากได้ประชุม ปรึกษาหารือ ระดมสมอง พร้อมทั้งขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญในประเด็นที่เป็นปัญหา คือ ขั้นตอนการพัฒนาวิธีการหรือนวัตกรรม การนำวิธีการหรือนวัตกรรมไปใช้ และการสรุปและรายงานผลจากการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสังเกต การสัมภาษณ์ การสอบถาม และการประเมินผลงานการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ จะเห็นว่า กลุ่มเป้าหมายสามารถสร้างนวัตกรรมที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ได้คนละ 1 เรื่อง และผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากการสังเกต การสนทนา และจดบันทึก นำข้อมูลมาวิเคราะห์ แปลผล ปรากฏว่า กลุ่มเป้าหมายทุกคนมีความสนใจ และกระตือรือร้นในการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์เป็นอย่างดีสามารถสร้างนวัตกรรมที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ได้ทุกคนและมีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองในด้านการจัดรูปแบบการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ ให้มีความชำนาญ และมีความมั่นใจมากขึ้น สามารถพัฒนาวิธีการหรือนวัตกรรมที่หลากหลายเพื่อนำไปใช้ในการส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ และการคิดด้านต่างๆ ได้สอดคล้องกับสภาพบริบท และสภาพของผู้เรียน สร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล สามารถวิเคราะห์ข้อมูล แปลผลข้อมูล ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน เช่น ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มาเขียนเป็นรายงานผลการใช้นวัตกรรม ได้เหมาะสม สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาครู โดยการนิเทศภายในติดตามการจัดการเรียนรู้ของครู ด้วยกิจกรรมการปรึกษาหารือ การระดมสมองช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตลอดจนการขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อช่วยเหลือ และตรวจสอบการดำเนินงานการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ ทำให้ครูเกิดความรู้ ความเข้าใจมากขึ้น และ

สามารถดำเนินการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ได้ดีขึ้น

การสะท้อนผลการพัฒนาในวงรอบที่ 2

จากการดำเนินการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมศักยภาพด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน โรงเรียนโนนป่าวีรจิตวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ในวงรอบที่ 2 โดยใช้การนิเทศติดตามผลการจัดการเรียนรู้ของครู มีการร่วมปรึกษาหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อเสนอแนะซึ่งกันและกัน และจากการช่วยเหลือแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จากการประเมินระดับความรู้ ความเข้าใจ ผลปรากฏว่า กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ได้เป็นอย่างดี และสามารถสร้างนวัตกรรมที่เป็นสื่อการเรียนรู้คือชุดสร้างความรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนได้ จำนวน 8 ชุด ดำเนินการพัฒนาต่อเนื่องจากวงรอบที่ 1 ตามกรอบวิจัย ได้รับการพัฒนาด้านความรู้ ความเข้าใจ เห็นความสำคัญ และความจำเป็นของการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์มากขึ้น และเห็นความสำคัญที่จะนำไปสู่การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดอื่น ๆ ต่อไป ดังผลการศึกษาค้นคว้าความคิดเห็น

ผลการศึกษาค้นคว้าความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมศักยภาพด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน

หลังจากที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาครูตามแผนปฏิบัติการครบทั้ง 2 วงรอบแล้ว ได้นำแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมศักยภาพด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน ไปให้ครูจำนวน 8 คนกรอกข้อมูล ซึ่งผลที่ได้เป็นปรากฏดังตารางที่ 8 ดังนี้

ตารางที่ 8 ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความพึงพอใจของครูที่มีต่อรูปแบบการพัฒนาครู
ในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมศักยภาพด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน วงรอบที่ 2

ประเด็น	ระดับความพึงพอใจ		
	ค่าเฉลี่ย N = 8	S.D.	ผลการ ประเมิน
1. มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของท่าน	4.75	.46	มากที่สุด
2. ส่งเสริมและกระตุ้นให้ท่านเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมศักยภาพด้านการคิดวิเคราะห์	4.13	.35	มาก
3. มีการกำกับติดตามที่ดี	4.38	.52	มาก
4. เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวางแผนและการปฏิบัติ	4.88	.35	มากที่สุด
5. เปิดโอกาสให้ท่านได้เป็นผู้สร้างองค์ความรู้และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง	4.75	.46	มากที่สุด
6. เปิดโอกาสให้มีปฏิสัมพันธ์โดยเน้นการร่วมมือเป็นกลุ่มเพื่อให้งานบรรลุผลสำเร็จ	4.88	.35	มากที่สุด
7. มีการจัดกระบวนการที่เป็นระบบและเชื่อมโยงกันทั้งกระบวนการ	4.75	.46	มากที่สุด
8. การจัดกิจกรรมเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์มีความเหมาะสม	4.63	.52	มากที่สุด
รวม	4.64	.44	มากที่สุด

จากตารางที่ 8 พบว่า ครูมีความพึงพอใจในรูปแบบการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมศักยภาพด้านการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด (4.64) โดยเห็นด้วยมากที่สุดในประเด็นต่อไปนี้ คือ มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการ (4.75) เปิดโอกาสให้ท่านได้เป็นผู้สร้างองค์ความรู้และแสวงหาความรู้ด้วย

ตนเอง (4.75) มีการจัดกระบวนการที่เป็นระบบและเชื่อมโยงกันทั้งกระบวนการ (4.75) ซึ่งทั้ง 3 ประเด็นนั้นผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY